

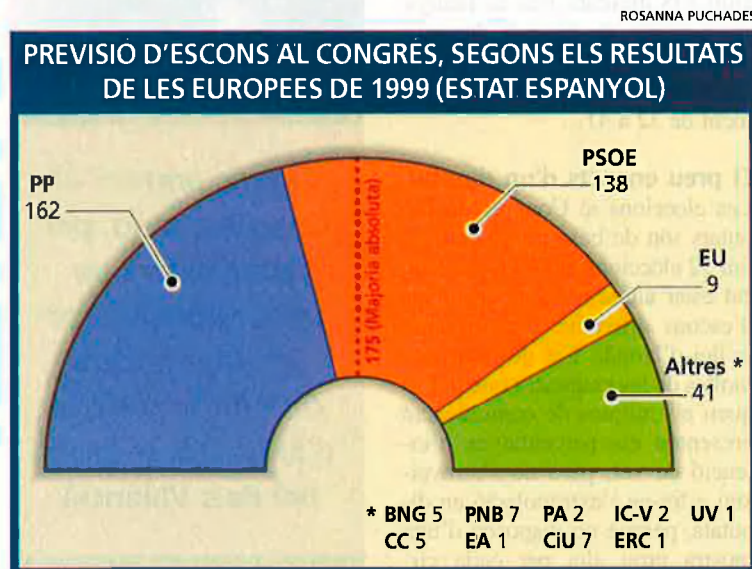
Variacions després del 12 de març

El 12 de març hi ha eleccions al Parlament espanyol. Segons algunes enquestes, el PP manté un lleuger avantatge. Observar els resultats de les eleccions del 1996 i del 1999 ens pot ajudar a veure les variacions més probables del pròxim Congrés de Diputats.

El 1996 el PP, que ja s'havia imposat en tota mena d'eleccions, va guanyar, finalment, unes generals. El que havia de ser un gran domini conservador no va passar d'una ajustada victòria: 300.000 vots de diferència i un sol punt percentual sobre el PSOE.

Aznar era lluny de la majoria absoluta. El PP havia mantingut les places importants, havia sumat vots a unes quantes comunitats autònomes, però tornava a perdre precisament a les que reparteixen més escons: Andalusia i Catalunya. El PSOE va perdre percentatge i diputats, amb una tendència a la baixa general a tot l'estat, però, en canvi, va créixer a Catalunya i va mantenir-se al País Valencià, a l'Aragó i a Astúries. De fet, va remuntar espectacularment la important davallada de vot que li auguraven les enquestes i les tendències de les municipals i europees anteriors. Gràcies a un *sprint* final, va ser a punt d'atrapar Aznar i tot. L'alegria de la "dolça derrota" socialista va arribar a fer destapar el cava a la seu del PSOE.

IU va tenir un ascens relativament homogeni, però després de l'etapa de més escàndols de l'administració socialista, amb un sistema electoral que el perjudica, va ser incapaç d'obtenir més de 21 diputats. Des del rotund fracàs de les generals del 1982, el PCE i IU havien anat avançant lentament fins a arribar a això que, potser per força temps, serà el seu sostre electoral.

Després de les eleccions al Congrés de Diputats comença un llarg període sense comicis, només trencat per les autonòmiques gallegues i basques.

Les eleccions del juny de l'any passat. El 13 de juny de 1999 hi va haver, simultàniament, eleccions al Parlament europeu, als municipis i a les comunitats autònomes de règim ordinari. Tot i les diferències entre aquestes tres convocatòries, el 13 de juny va marcar les tendències següents: el PP guanyava i es consolidava com a primer partit, però sense enlairar-se; el PSOE s'acostava al PP, remuntava la caiguda i recuperava algunes posicions perdudes quatre anys abans; per la seva part, IU, després de separar-se d'Iniciativa per Catalunya i d'haver viscut força escissions, feia un

retrocés considerable. Els partits nacionalistes i regionalistes, sobretot d'esquerra, consolidaven posicions, en general a l'alça, i a les eleccions europees obtenien més eurodiputats que mai.

Aquest article esbossa com podria quedar repartit el Congrés tenint en compte aquestes tendències. Una extrapolació dels resultats de les municipals a les eleccions del Congrés, província per província, ens donaria una justíssima victòria popular sobre els socialistes per 143 a 142. En aquest cas, els partits d'àmbit no estatal es veurien afavorits amb molts més diputats que no els que podrien aconseguir, generalment, en unes eleccions estatals. La possibilitat d'extrapolar els vots de les eleccions europees ofereix alguns avantatges respecte a la de les municipals. En aquestes, molts

Si el PP i el PSOE obtenien uns resultats ajustats, José M. Aznar podria tenir dificultats per a repetir com a president del govern espanyol. El PSOE ho tindria molt més fàcil per pactar amb partits minoritaris.

dels resultats són condicionats pels candidats locals i per múltiples candidatures d'independents que no es presenten a les eleccions generals. A més a més, les enquestes d'àmbit estatal presenten una diferència de 4 a 5 punts d'avantatge del PP respecte del PSOE, quan el PP va superar precisament de 4 punts i mig el PSOE en les eleccions europees del 13 de juny. En aquest cas, l'extrapolació de resultats donaria al PP una majoria encara insuficient de 162 diputats, 6 més que no el 1996, i deixaria el PSOE amb 138 diputats, tres de menys. IU baixaria de 21 a 9 diputats, i les forces perifèriques, amb la inclusió d'IC-V, passarien globalment de 32 a 41.

El preu en vots d'un diputat.

Les eleccions al Congrés de Diputats són de base provincial. Es fan 52 eleccions alhora i, per tant, cal estar alerta a 52 repartiments d'escons diferents, d'acord amb la llei d'Hondt. Cal destacar que moltes de les enquestes que publiquen els mitjans de comunicació presenten els percentatges d'intenció de vot, però no s'atreveixen a fer-ne l'extrapolació en diputats, perquè no disposen d'una mostra prou alta per cada circumscripció. El Congrés de Diputats té 350 escons, que es reparteixen de la manera següent: 1 per Ceuta, 1 per Melilla, 2 per província, i la resta distribuïts per províncies, proporcionalment al cens electoral de cada una. Les províncies amb menys població es troben sobrerrepresentades, i les que en tenen més, subrepresentades.

Es a Madrid i a Barcelona on els diputats són més cars, uns 90.000 vots, i a Sòria on surten més barats: n'hi pot haver prou amb 17.000. Pel que fa als Països Catalans, aquest és el nombre mínim de vots necessaris per a obtenir un escó a cada demarcació, si es repeteix una participació com la del 1996: 90.000 a Barcelona, 81.000 a València, 77.000 a Alacant, 49.000 a les Balears, 47.000 a Castelló, 45.000 a Girona, 44.000 a Tarragona i 40.000 a Lleida.

Les comunitats autònomes més

El Bloc entrarà al Congrés, o no, per pocs milers de vots, precisament els que podria obtenir la coalició d'ERC amb el Front pel País Valencià.

sobrerrepresentades són les que tenen més províncies i menys població. I ho és, de molt, Castella-Lleó, feu de José M. Aznar, on el PP només va necessitar 277.177 vots de diferència respecte del PSOE per obtenir-hi 11 diputats més. En canvi, el PSC per prendre a Catalunya 11 diputats al PP va necessitar una diferència de 825.019 vots.

Donades aquestes circumstàncies, no és gens improbable que el 12 de març es pugui repetir el que va passar a Catalunya: que la llista més votada no sigui la que hagi obtingut més diputats. Si això passés, sempre seria en benefici del PP, i la clau, com hem dit, estaria a Castella-Lleó.

Aquest sistema de districte electoral permet un altre desajustament que afecta la representació diferent que obtenen els partits se-

gons els percentatge de vots assolits. Com que hi ha moltes circumscripcions petites que reparteixen pocs diputats, hi ha molts vots de formacions petites o fins i tot mitjanes que es perden i no compten. És el cas del vots d'IU a totes les províncies on no obté representació. Però aquests vots, sumats, els donarien un bon nombre de diputats. Com ha recordat a bastament Joaquín Almunia aquests darrers dies, si tots aquests vots d'IU passessin automàticament al PSOE, fet bastant improbable, el partit socialista obtindria una còmoda majoria al Congrés. Les forces que tinguin els seus vots repartits entre moltes províncies i en cap no siguin primers o segons, es trobaran amb un alt grau de subrepresentació. És el cas d'IU, però també del Partit Andalusista o d'ERC, que treu els millors resultats a Girona, Lleida i Tarragona, on els pocs diputats en joc no li permeten d'obtenir cap representant.

Els resultats de les europees traslladats al Congrés.

Aclarides les característiques del sistema electoral en el cas del Congrés, resulta interessant d'aplicar els resultats de les eleccions europees del 1999 a unes generals espanyoles perquè això ens permet d'observar la distribució d'escons que es faria a cada comunitat autònoma, especialment en aquelles on la presència de partits d'àmbit no estatal fa variar més el repartiment d'escons. En alguns casos, tanmateix, caldrà considerar amb més cautela els resultats obtinguts, perquè les previsions de les enquestes fins ara publicades i les previsions d'aquesta extrapolació no coincideixen.

Catalunya. L'extrapolació de les europees només aporta un petit canvi a Catalunya: CiU quedaria en primera posició a Tarragona i prendria un diputat al PSC. A la resta de circumscripcions tot quedaria igual i, per tant, Girona, continuaria essent l'única circumscripció que deixaria sense representació el PP. Ara, les enquestes publicades indiquen que

CiU continua amb una lleugera tendència a la baixa, observada en les darreres convocatòries i que, per tant, pot perdre algun diputat a Barcelona en benefici del PP. A més, la primera posició del PSC a Tarragona en unes eleccions generals sembla consolidada. En el cas d'IC-V tampoc no quadren l'extrapolació i les darreres enquestes. Tot i les males expectatives de la formació ecosocialista per a aquestes generals, si mantenia el percentatge de les europees, quan ja havia sofert l'escissió d'EUiA, conservaria, encara que ben just, els seus dos diputats per Barcelona. En canvi, sí que hi ha coincidència per a atorgar un diputat a ERC; amb tot, cal dir que si mantingués els percentatges de les municipals, superiors als de les europees, però inferiors als obtinguts al Parlament de Catalunya, obtindria el segon diputat per Barcelona.

País Valencià. En les darreres eleccions del 13 de juny els dos partits autòctons van quedar fora de les Corts per uns pocs milers de vots, per la incomprendible barrera del 5%. Si fem cas de les europees, el Bloc no hi entraria, però sí UV. L'any 1996 UV va aconseguir, molt justet, el darrer diputat per la circumscripció de València. La tendència d'UV va

clarament a la baixa i constantment li fugen quadres cap al PP. Per tant, és molt poc probable que pugui mantenir, tot i l'extrapolació, representació a Madrid.

El BNV-Verds, en canvi, reforçat amb els Valencians pel Canvi i animat pels bons resultats de les autonòmiques i pel seu congrés constituent, no ho té tan difícil com podria semblar. En les darreres eleccions a les Corts Valencianes va obtenir 61.437 vots per València. Amb una participació semblant solament caldrien 7.000 vots més per aconseguir que Joan Francesc Mira fos diputat. Hi ha enquestes que diuen que per primera vegada el Bloc pot aguantar els vots de les autonòmiques en unes generals. Caldria que els Valencians pel Canvi, molts dels quals provenen de l'òrbita d'un PSPV en crisi, ajudin a absorbir aquesta quantitat de nous votants. Per tant, el Bloc entrarà al Congrés, o se'n quedarà just a la porta, per pocs milers de vots, precisament els que podria obtenir la coalició d'ERC amb el Front del País Valencià. A les altres circumscripcions, ni el Bloc ni UV no hi tenen cap possibilitat, perquè a Alacant obtenen percentatges més baixos, i a Castelló només hi ha 5 diputats a repartir. Prosseguint l'extrapolació de les europees, EU perdria el diputat

per Alacant i un dels dos que té per València en benefici del PSOE.

Balears. El PP balear, ja fora del govern, haurà d'encarar les primeres eleccions provant de demostrar que és el partit que aconseguirà més vots, i de llarg. En les darreres generals el PP va obtenir 4 diputats, i el PSOE 3. Si es repetissin els resultats de les eleccions al Parlament balear o de les municipals, el PSM esgarraparia un diputat al PSOE. Ara, en totes les convocatòries d'eleccions generals la bipolarització entre els partits d'àmbit estatal ha estat molt forta. En les eleccions del 1996, després d'haver obtingut els seus millors resultats en les autonòmiques de l'any anterior, el PSM només va aconseguir la quarta posició, darrere EU, que tampoc no va obtenir cap diputat. Igual que fa quatre anys, el PSM té la difícil tasca de convèncer els seus propis votants que hi ha possibilitats reals d'aconseguir un diputat. UM, en canvi, no aconseguiria representació ni repetint els resultats de les autonòmiques o municipals. El fet més curiós del cas balear és que, aplicant-hi escrupolosament els percentatges de les darreres europees, el PP robaria per pocs centenars de vots un diputat al PSOE, amb què que-

ROSANNA PUCHADES

RESULTATS ELECCIONS GENERALS 1996 (CC AA)

Diferència PP-PSOE		PP	PSOE	IU-IC	Altres	TOTAL
11	Castella-Lleó	22	11			33
6	Madrid	17	11	6		34
5	Galícia	14	9		2	25
3	Aragó	8	5			13
2	País Valencià	15	13	3	1	32
2	Castella-la Manxa	11	9			20
2	Múrcia	5	3	1		9
1	Illes Balears	4	3			7
1	Cantàbria	3	2			5
1	Ceuta	1				1
1	Melilla	1				1
0	País Basc	5	5	1	8	19
0	Canàries	5	5		4	14
0	Astúries	4	4	1		9
0	Navarra	2	2	1		5
0	Rioja	2	2			4
-1	Extremadura	5	6			11
-8	Andalusia	24	32	6		62
-11	Catalunya	8	19	2	17	46
		156	141	21	32	350

ROSANNA PUCHADES

PREVISIÓ D'ESCONS AL CONGRÉS, SEGONS ELS RESULTATS DE LES EUROPEES DE 1999 (CC AA)

Diferència PP-PSOE		PP	PSOE	IU-IC	Altres	TOTAL
11	Castella-Lleó	22	11			33
8	Galícia	14	6	3	5	25
5	Madrid	18	13	1		34
4	País Valencià	17	13		1	32
3	Aragó	8	5			13
3	Illes Balears	5	2			7
3	Canàries	6	3		5	14
2	Castella-la Manxa	11	9			20
2	Múrcia	5	4			9
1	Cantàbria	3	2			5
1	Ceuta	1		1		1
1	Melilla	1				1
1	Navarra	3	2			5
0	Astúries	4	4	4		9
0	Rioja	2	2			4
0	País Basc	5	6		8	19
0	Extremadura	5	6			11
-8	Andalusia	24	32		2	62
-10	Catalunya	8	18		20	46
					41	350

daria un repartiment de 5 a 2 favorable als populars. Ironies de la política, si es repetissin, els resultats del mateix dia que va posar fi al govern conservador servirien per aconseguir una diferència enorme de diputats en el recompte final del Congrés.

Euskadi i Navarra. La gran novetat a Euskadi i Navarra és que per primera vegada Euskal Herri-tarrok (EH), hereva d'HB, no es presenta a les eleccions. HB tenia dos diputats, un per Biscaia i un altre per Guipúscoa. Si s'hi presentés, en podria aconseguir algun més, perquè en les eleccions autonòmiques i en les del 13 de juny va tenir una línia clarament ascendent. Les enquestes assenyalen que el PNB podria sumar un diputat o dos, de forma que podria passar de 5 a 6 o 7. Les enquestes també indiquen la probable pèrdua d'un diputat d'IU per Biscaia, que passaria al PSOE, i el manteniment de l'únic diputat d'EA per Guipúscoa. Segons la translació de les europees, i comptant que EA i el PNB ara no aniran coalitzats, el repartiment podria quedar així, a la comunitat autònoma basca: PNB 7, PSOE 6, PP 5 i EA 1. A Navarra s'hi juguen 5 diputats; en el cas que EH s'hi presentés i mantingués els vots de les eleccions europees, n'hi aconseguiria un. Probablement el cinquè diputat, que IU va aconseguir el 1996, anirà al PP, perquè continuarà essent la primera força, amb 3 a 2 en favor dels conservadors. Aquest és un dels pocs casos en què la possible pèrdua d'un diputat d'IU, per un lleuger traspàs de vots a l'abstenció i al PSOE, afavoreix directament el PP.

Galícia. A Galícia hi haurà canvis. El Bloque Nacionahsta Galego BNG és una força política en ascens: va ser segon a les autonòmiques, governa ciutats importants des del 13 de juny, també va obtenir un eurodiputat, però encara no ha fet el salt a les generals. Actualment, el BNG té dos diputats, un a cada una de les províncies més poblades, a la Corunya

i a Pontevedra. És força probable que dobli la representació en aquestes demarcacions i que per molt poc aconseguixi un diputat a Lugo i que arribi molt a prop d'obtenir-ne un a Ourense. El creixement del BNG, segons la translació de les europees, anirà en detriment directe del PSOE, al qual pot esgarrapar directament 3 diputats; els justos perquè el nacionalisme gallec, per primera vegada, pugui formar un grup parlamentari propi al Congrés.

Aragó. Hi ha dos partits autòctons que lluitaran, amb algunes possibilitats, per obtenir un diputat per Saragossa, tot i que l'extrapolació de les europees no els ajuda. Des de l'any 1986 fins a final

El BNG pot esgarrapar tres diputats al PSOE. Els justos perquè el nacionalisme gallec formi grup parlamentari propi al Congrés.

de la legislatura 1993-1996 el Partit Aragonès Regionalista (PAR) havia aconseguit un diputat per Saragossa. L'any 1996 es van presentar en coalició amb el PP i van aconseguir plegats uns bons resultats. Ara el PAR es presentarà en solitari amb la intenció de repetir el diputat que havia tingut en convocatòries anteriors. L'altre grup autòcton és l'esquerranista Chunta Aragonesista (CHA). En les darreres convocatòries electorals va fer uns progressos impressionants, sobretot als nuclis urbans i en detriment d'IU. Si prenem els resultats de les europees, en què havia fet coalició amb IC-V i Los Verdes, la CHA quedaria fora del Congrés, però, igual que en el cas del PAR, amb els resultats de les municipi-

pals i autonòmiques, hi entraria. Potser qui té més possibilitats de tots dos és la CHA, que presenta de cap de llista per Saragossa el carismàtic cantant José Antonio Labordeta, a més d'haver fet un creixement constant durant tot un cycle electoral. Tant el PAR com la CHA només tenen possibilitats a Saragossa, on hi ha 7 diputats en joc; a Terol i a Osca només es juguen tres diputats, que es repartiran els partits estatals.

Canàries. Un dels partits que ja ha tingut aquesta legislatura força protagonisme en el pla estatal és Coalició Canària (CC), que tenia 4 diputats al Congrés, 2 per cada circumscripció en què es divideixen les Canàries. La tendència electoral de la CC en les tres convocatòries del 13 de juny va a l'alça. Si fem cas de les europees, la CC aconseguirà el tercer diputat per Tenerife, en detriment del PSOE, amb què sumará un total de cinc diputats.

Andalusia. Un partit que fa temps que no té representació a Madrid és el Partit Andalúsista (PA). Juntament amb IU és el més perjudicat per l'actual sistema de circumscripció provincial, com sigui que té els vots massa repartits en vuit províncies. En les últimes municipals el PA va començar a recuperar-se d'una llarga crisi electoral, que feia anys que durava. Amb els resultats de les eleccions europees, i també de les municipals, el PA entraria al Congrés, després d'unes quantes legislatures de no ser-hi, amb 2 diputats, obtinguts a Cadis i Sevilla. En el recompte final de les petites variacions d'abast provincial que podria haver-hi a Andalusia, IU perdria 2 dels 6 diputats que hi té, i el PSOE i el PP conservarien els 32 i 24 que, respectivament, ja hi tenen. Pel que fa a les llistes del Grupo Independiente Liberal (GIL) es difícil de predir res. Dels llocs on es presenta, Cadis, Màlaga, Granada, Ceuta i Madrid són els únics on aquesta formació, dirigida per Jesús Gil, podria obtenir algun resultat remarcable. Tot i així, en aquest moment de la pre-

campanya no sembla que despertin gaires expectatives d'èxit, però sempre hi pot haver espai per a la sorpresa... Hem d'afegir que, a Melilla, s'hi presenta el Bloque Localista de Melilla, coalició entre el GIL i uns quants partits locals. Atesos els resultats de les darreres eleccions municipals, aquesta coalició no hauria de tenir cap dificultat a endur-se'n l'escó, però a les europees del mateix dia va ser el PP, que també anirà amb un altre grup local de Melilla, qui va guanyar, i de molt, a totes dues ciutats africanes.

Les altres demarcacions. Una repassada de les comunitats autònomes sense partits d'àmbit no estatal importants ens fa pensar que no hi haurà gaires canvis. A Madrid l'ensorrament d'IU (de 6 a 3) donaria 2 diputats al PSOE (13) i 1 al PP (18). A Múrcia IU també en perdria un en benefici del PSOE, que empataria a 5 amb el PP. En canvi, i sempre seguint els resultats de les europees, es mantindria idèntic el repartiment d'escons a la resta de comunitats: Castella-Lleó (22 a 11), Castella-La Manxa (11 a 9), Cantàbria (3 a 2), Astúries (4, 4 i 1), Rioja (2 a 2) i Extremadura (5 a 6).

Aquesta extrapolació de les europees a les generals atorga alguns diputats més a formacions no estatals, que segurament no els aconseguiran (el dissetè de CiU el segon d'ICV o el d'UV), i en canvi no atorga diputats a grups també perifèrics que podrien obtenir-ne (el sisè del BNG, el segon d'ERC el del BNV, el de la CHA, el del PAR o el del Bloque Localista de Melilla).

La conclusió és que, tot i que el PSOE és el màxim beneficiat de la caiguda d'IU, no veurà pas créixer el nombre global de diputats, perquè en moltes circumscripcions serà el principal afectat per un possible augment dels partits nacionalistes i regionalistes.

Variacions possibles. En tot aquest exercici de política-ficció no s'ha tocat, tanmateix, una variable molt important, però tam-

bé menys previsible: l'abstenció. La clau d'una victòria electoral no consisteix tan a "robar" vots a les altres forces com a motivar l'electorat propi perquè voti. Hi ha molts ciutadans que, si van a votar, només voten els "seus", i només aniran a votar si realment tenen la sensació que alguna cosa perilla. Caldrà veure també com evolucionen els renovats dirigents del PSOE i IU. El sostre electoral del PSOE, sense el carisma mediàtic de Felipe González, és una incògnita. Aquestes últimes setmanes, amb un cop d'efecte mediàtic no previst, Francesc Frutos i Joaquín Almunia han acaparat l'atenció informativa per parlar de possibles pactes pre-electorals i postelectorals. Aquesta estratègia vol tenir una conseqüència clara: recuperar la il·lusió dels votants d'esquerres desencisats. Però alhora pot mobilitzar, de retruc, tot l'electorat popular potencial per por d'un govern social-comunista. La hipòtesi que sustenta aquest article es basa en una baixa participació i en un grau de tensió baix entre els partits. Ara, si Frutos i Almunia, que en principi semblava que eren molt lluny del carisma dels seus successors, van prenent protagonisme, tot resultarà més obert que mai.

Pel que fa a les variacions possibles, la que hem marcat repeiteix una majoria insuficient del PP, que haurà de pactar una altra vegada amb els partits nacionalistes. Per a aconseguir una majoria suficient (l'absoluta es veu gairebé impossible) caldria que el PP continués mobilitzant tot el seu electorat i que el PSOE "fes figa", és a dir que els votants socialistes es quedessin més a casa que no pas els del Partit Popular.

Perquè el PSOE guanyés un PP sens dubte en bona forma, caldria una participació alta i que tornés a mobilitzar tot el seu electorat, com va fer el 1993 –i el 1996 a darrera hora–. Però amb això no n'hi hauria pas prou: caldria que una part molt important de tots els vots que presumiblement perdrà IU anessin automàtica-

ROSANNA PUCHADES

RESULTATS ELECCIONS GENERALS 1996 (PP CC)

	PSOE	PP		EU-ICV		TOTAL
Barcelona	13	6	9	2	1	31
Girona	2		3			5
Lleida	1	1	2			4
Tarragona	3	1	2			6
Alacant	5	5		1		11
Castelló	2	3				5
València	6	7		2	1	16
Balears	3	4				7
TOTAL	35	27	16	5	1	85

ROSANNA PUCHADES

PREVISIÓ D'ESCONS AL CONGRES, SEGONS ELS RESULTATS DE LES EUROPEES DE 1999 (PP CC)

	PSOE	PP	ERJ	EU	ICV	ERC	UV	TOTAL
Barcelona	13	6	9		2	1		31
Girona	2		3					5
Lleida	1	1	2					4
Tarragona	2	1	3					6
Alacant	5	6						11
Castelló	2	3						5
València	6	8		1			1	16
Balears	2	5						7
TOTAL	33	30	17	1	2	1	1	85

ment a les llistes del PSOE i no pas a l'abstenció.

Una altra possibilitat intermèdia i força versemblant seria un empat, que donaria peu a una forta crispació. En primer lloc perquè, probablement, com ja hem dit abans, el PSOE tindria més vots i el PP més diputats, i ja sabem els intensos debats sobre legitimitat que això suscita. Hem de recordar, també, que al Congrés hi haurà partits d'àmbit no estatal que no pactarien mai amb el PP, com són BNG, EA i ERC i IC-V (ni CHA, PSM o BN, si arribessin a entrar-hi). En canvi, tots els altres partits d'àmbit no estatal, PNB, CiU, CC, PA – i si és el cas UV o PAR – segons les circumstàncies podrien acabar pactant tant amb el PP com amb el PSOE, encara que és molt difícil d'imaginar un nou suport del PNB al PP, tal com va el procés de pau basc.

Aquestes possibilitats, més el suport dels diputats d'IU, fa que, en cas d'empat, el PSOE estigui sempre en millors condicions a l'hora d'intentar formar govern.

Roger Buch